

VILNAIUS „VILTIES“ SPECIALIOJI MOKYKLA - DAUGIAFUNKCINIS CENTRAS

SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO PROGRAMOS TVARKOS APRAŠAS

Socialinių įgūdžių ugdymo programa (toliau – Programa) skirta mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių: – didelių ir labai didelių dėl intelekto sutrikimo ir baigusiam pagrindinio ugdymo individualizuotą programą;

Programos paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniui siekti asmeninės brandos, formuoti integralius kompetencijų pagrindus, ypatingą dėmesį skiriant socialinių–emocinių kompetencijų ugdymui, gyvenimo įgūdžių ir pozityvių santykių su savimi ir kitais žmonėmis formavimui ir pasirengti socialinei integracijai.

Programos turinys yra aktualus ir prasmingas mokiniui, atviras, integralus, plėtojantis asmenybės ir sociokultūrinę integraciją, įgyvendinamas taikant įvairius ugdymo organizavimo modelius.

Programos struktūrą sudaro dvi dalys: privalomas ugdymo turinys, kurį sudaro veiklų, į kurias integruotas bendrojo ugdymo sričių ir (ar) dalykų turinys, ir laisvai pa(si)renkamas ugdymo turinys, skiriamas mokinio poreikiams tenkinti, socialiniams įgūdžiams ugdyti. Programoje keliami individualūs ugdymosi tikslai, planuojamas personalizuotas ugdymo turinys, skatinantis kiekvieno planuoti kiekvieno mokinio ūgtį, atsižvelgiant į kiekvieno mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, mokyklos švietimo pagalbos specialistų ir mokytojų, dirbančių su mokiniu, rekomendacijas.

Programa vykdoma vadovaujantis Programos aprašu, individualizuotomis bendrosiomis ugdymo programomis ir mokykloje patvirtintais ugdymo planais. Programos trukmė ir įgyvendinimas: – mokiniams, baigusiems individualizuotą pagrindinio ugdymo programą – iki 3 metų, bet ne ilgiau nei mokiniui sukaks 21 metai, įgyvendinama socialinių įgūdžių klasėse, skirtose mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių. Programa yra laisvai pasirenkama asmens, turinčio intelekto sutrikimą ir nustatytus didelius ir labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius, arba parenkama jo tėvų (globėjų, rūpintojų).

SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Socialinių įgūdžių ugdymo programos aprašas (toliau – Aprašas) nustato socialinių įgūdžių ugdymo programos sampratą: tikslą, uždavinius, sandarą, esmines ugdymo kryptis, kompetencijas, reikalavimus programos rengimui, turinio formavimui, pažangos ir pasiekimų vertinimui.

2. Socialinių įgūdžių ugdymo programa šiame dokumente suprantama kaip individualizuota bendrojo ugdymo programa, skirta asmeniui, turinčiam didelių ar labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių dėl intelekto sutrikimo, baigusiam pagrindinio ugdymo individualizuotą programą ir yra laisvai, - savanoriškai pa(si)renkama asmens ar jo atstovų (tėvų, globėjų, rūpintojų). (Toliau dokumente visur vartojama daugiskaita).

3. Socialinių įgūdžių ugdymo programa yra trejų metų. Programa gali būti įgyvendinama per trumpesnę negu trejų metų laikotarpį, ne ilgiau, nei asmeniui sukaks 21 metai, išimtiniais atvejais – iki 23 metų, kai mokinys dėl sveikatos būklės (pateikus medikų pažymą) ar kitų pateisinamų priežasčių (pateikus nelankymą pateisinančius dokumentus, pažymą) nelanko mokyklos (50 procentų ar daugiau)

4. Socialinių įgūdžių ugdymo programa rengiama ir įgyvendinama vadovaujantis šiuo Aprašu, bendrojo individualizuotomis programomis, bendraisiais ugdymo planais, tvirtinamais švietimo ir mokslo ministro, kitais teisės aktais.

5. Programa įgyvendinama Vilniaus „Vilties“ specialiojoje mokykloje - daugiafunkciniame centre (toliau – Mokykla) socialinių įgūdžių ugdymo klasėse.
6. Programą rengia Mokykla, visiems ugdymo metams (1, 2 ar 3 metams), vadovaujantis pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos rekomendacijomis, atsižvelgus į mokinio ugdymo(si) poreikius ir galias, aptariant su tėvais, įvertinus tolimesnius mokinio siekius, mokyklos turimus išteklius, aplinką, sąlygas.
7. Baigęs socialinių įgūdžių ugdymo programą asmuo išsilavinimo neįgyja, tačiau pagal galias ir gebėjimus įgyja kalbines, kultūrinės, socialines bei kitas bendrąsias kompetencijas ir savarankiškumo, savitvarkos kompetencijų pradmenis.

II. SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO PROGRAMOS SAMPRATA

Socialinių įgūdžių ugdymo programos tikslas – plėtoti asmens galias (dvasines, intelektines ir fizines), sudarant sąlygas mokytis ir siekti įgyti gyvenimui, socialinei įtraukai, mokymuisi ir darbinei veiklai būtinas kompetencijas padėsiančias pagal galimybes būti veikliam, siekti įgyti savarankiškumo, savitvarkos įgūdžių ar (ir) dalyvauti kartu su kitais užimtumo, laisvalaikio veiklose, adaptuotis ir integruotis visuomenėje.

8. Socialinių įgūdžių ugdymo programos įgyvendinimo uždaviniai:

8.1. sudaryti galimybes mokiniams, turintiems intelekto sutrikimą, dalyvauti formaliojo švietimo programoje ir tenkinti asmens specialiuosius ugdymo(si) poreikius;

8.2. siekti, kad plėtojant kiekvieno mokinio, galias, mokymosi pasiekimai atspindėtų jo asmeninę pažangą; 8.3. parengti individualizuoti ugdymo turinį, organizuoti ugdymo procesą ir sukurti ugdymo aplinkas, tenkinančias asmens ugdymo(si) poreikius;

8.4. susieti ugdymą su realaus pasaulio pažinimu, aktualiais asmeninio ir socialinio gyvenimo klausimais; 8.5. sukurti sąlygas asmeniui išbandyti save įvairiose mokymosi, meninėje, sportinėje ir darbinėje veiklose naudojant realaus ar virtualaus darbo kontekstą ir aplinką, plėtoti mokinių žinias ir įgūdžius apie įvairias aktyvios veiklos sritis;

8.6. sudaryti sąlygas asmeniui įgyti įdomių, prasmingų, skatinančių priimti ir įveikti iššūkius, motyvuojančių naujų patirčių, leidžiančių pajusti gyvenimo mokykloje ir mokymosi džiaugsmą;

8.7. ugdyti kompetencijas, būtinas sėkmingai integracijai į visuomenę, darbinę veiklą, būti savarankiškesniam veikloje.

9. Socialinių įgūdžių ugdymo programa siekiama asmens, turinčio intelekto sutrikimą, individualių ugdymo(si) pasiekimų.

10. Socialinių įgūdžių ugdymo programoje asmuo siekia įgyti šių kompetencijų:

10.1. asmeninės – pasitikėti savimi, gebėti spręsti gyvenimiškas problemas, susivokti savo emocijų pasaulyje ir kontroliuoti jų išraišką, tinkamu būdu reaguoti į kitų emocijas, pasirinkti ir taikyti konfliktų sprendimo būdus, būti pagal galimybes fiziškai aktyviam, elgtis saugiai, rūpintis savo ir kitų sveikata;

10.2. komunikavimo – gebėti suvokti gimtąja ir valstybine lietuvių kalba žodžiu, žodžiu - vaizdu, judesiu pateikiamą informaciją, suprasti girdimą informacinę, kalbėtis, bendrauti (sau priimtiniu komunikavimo būdu), išklaudyti kitus, turint ketinimą dalintis jausmais, idėjomis bei užmegzti ir palaikyti santykius;

10.3. socialines-pilietines – gyventi ir veikti drauge su kitais bendradarbiaujant, tikėti ir pasitikėti savimi ir kitais, būti atviriems ir jautriems kitokiai patirčiai, pripažinti ir gerbti kitų žmonių teises, toleruoti kitokią išvaizdą, elgseną, nuomonę, pagal galimybes savarankiškai arba su pagalba konstruktyviai spręsti problemas, siekti dialogo, tarpusavio supratimo, būti bendruomenės, bendrijos ar draugijos (klasės, mokyklos, tautos) nariais; rūpintis kitais, norėti būti reikalingiems;

10.4. kultūrinės – suprasti ir palyginti savo šeimos, tautos, mokyklos, bendruomenės gyvenimo reikšmingus įvykius, tradicijas, suprasti ir toleruoti kitų kultūrinių grupių asmenis;

10.5. pažinimo – norėti ir mokėti domėtis savimi, socialine, kultūrine, gamtine aplinka, jos kaita; stebėti įvykius ir procesus, saugiai veikti nekenkiant sau, kitiems ir aplinkai; gebėti saugiai ir etiškai naudotis IKT priemonėmis mokymuisi, kūrybai, komunikavimui ir bendradarbiavimui mokymosi aplinkose ir asmeninėms reikmėms;

10.6. iniciatyvumo ir kūrybiškumo – gebėti įprastoje aplinkoje ar imituojamoje situacijoje pritaikyti turimą patirtį, savitai išreikšti save meninėmis priemonėmis: spontaniškai kelti naujas, originalias idėjas, pasirinkti įvairius meninės raiškos būdus ir priemones nuotaikai, išpūdžiui, idėjai perteikti;

10.7. mokėjimo mokytis – jausti poreikį mokytis, sužinoti nauja. Pasirinkti ir taikyti įvairius mėgstamus mokymosi būdus, priemones, informacijos šaltinius, pritaikytoje aplinkoje pasirinkti sau darbo vietą, gebėti pasitikrinti sprendimų teisingumą, mokytis pasitikėti savo jėgomis, mokantis (su pagalbomis) vertinti ko ir kaip pasiekė.

11. Sėkmingo asmens ugdymo(si) pagal socialinių įgūdžių ugdymo programą rezultatas – nuolatinė ugdymo(si) pažanga pagal kiekvieno asmens individualias galimybes.

12. Ugdymo(si) procesas socialinių įgūdžių individualizuotoje ugdymo programoje:

12.1. atviras ir pritaikytas asmeniui, jo ugdymo(si) poreikiams, interesams, patirtims, gebėjimams, talentams, mokymosi stiliui, tempui ir situacijoms. Parenkamos ir kuriamos įvairios ugdymo(si) situacijos ir aplinkos, siekiančios užtikrinti kiekvieno asmens sėkmingą ugdymą(si);

12.2. įdomus, patrauklus, kuriantis pozityvaus bendravimo ir dalyvavimo situacijas, kupinas mokytis skatinančių įvykių, projektų, akcijų, pramogų;

12.3. grindžiamas socialine sąveika, ryšių su sociokultūrine aplinka įvairove, aktyviu, bendradarbiaujamu mokymusi, mokantis vienas iš kito, veikiant realiose ir virtualiose komandose, įvairioje sociokultūrinėje aplinkoje;

12.4. integralus, visuminis. Ugdoma(si) tyrinėjant pasaulio (realaus ir virtualaus) objektus ir reiškinius sprendžiant realias gyvenimiškas problemas. Ugdymo(si) procese išnyksta ribos tarp atskirų dalykų pamokų, ugdymas(is) vyksta ne tik klasėje, bet ir už jos ribų, ne tik realiose, bet ir virtualiose aplinkose;

12.5. kontekstualus. Ugdant(is) susilieja mokymasis iš įvairių šaltinių ir asmens artimosios aplinkos (mokyklos, šeimos ir bendruomenės) gyvenimo, formalusis ir neformalusis ugdymas(is), ugdymas(is) realiuose ir virtualiuose kontekstuose;

12.6. nukreiptas į asmens, jo šeimos, mokyklos bendruomenės lūkesčius greitai besikeičiančiuose socialinio-kultūrinio ir ekonominio gyvenimo kontekstuose;

12.7. grindžiamas mokymosi situacijų kūrimu ir refleksija. Ugdymo(si) procese kuriamos mokymosi situacijos ir aplinkos, kai tiriama, atrandama, mąstoma, kuriama, išgyvenama, remiamasi asmens supratimu, galiomis, gebėjimais ir parama jam. Mokytojas siekia išvelgti mokymosi ir kitas problemas (problemišką elgesį, netolerancijos, socialinės nelygybės požymius), teikia būtiną pagalbą ir telkia bendruomenę problemoms įveikti;

12.8. taikomos informacinės komunikacinės technologijos (kompiuteriai, mobilieji telefonai, fotoaparatai, laboratorinė įranga, interaktyvios lentos ir kt.) plečia mokymosi galimybes, tampa ugdymo(si) turinio šaltiniu, tyrinėjimų ir žinojimo kūrimo įrankiu, mokymosi organizavimo, užduočių atlikimo, bendradarbiavimo, vertinimo ir įsivertinimo erdve.

III. SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO(SI) PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO APLINKOS

13. Socialinių įgūdžių ugdymo programoje dirbantis mokytojas (specialusis pedagogas), siekdamas veiksmingesnio ugdymo, įtraukia mokinius, jų tėvus (globėjus/rūpintojus), tariasi dėl kiekvieno mokinio ir visos klasės ugdymo(si) rezultatų, konkretizuoja, integruoja, individualizuoja ugdymo(si) turinį, procesą, aplinkas, renkasi ugdymo(si) priemones; stebi, vertina, koordinuoja kiekvieno mokinio mokymąsi ir daromą pažangą, kartu su mokiniu ir tėvais (globėjais/rūpintojais) projektuoja tolesnius mokymosi žingsnius, bendradarbiauja su švietimo pagalbos specialistais, kitų dalykų mokytojais, vaiko gerovės komisija, ugdymo įstaigos administracija.

14. Ugdymosi procese, prireikus, mokiniui padeda mokytojo padėjėjas, antrasis mokytojas.

15. Tėvai (globėjai/rūpintojai) dalyvauja mokyklos bendruomenės gyvenime, socialinių įgūdžių ugdymo programos įgyvendinimo procese, išsako lūkesčius dėl savo vaikų ugdymo(si) rezultatų, turinio, proceso, aplinkų, saviraiškos galimybių, teikia pasiūlymus dėl asmens ugdymo(si) tobulinimo, bendradarbiaudami su mokyklos mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais sprendžia visus ugdymo(si) klausimus, gaudami išsamią savalaikę informaciją apie vaikų ugdymą(si) atsižvelgia į visų specialistų, teikiančių pagalbą, rekomendacijas.

16. Socialinių įgūdžių ugdymo klasės mokiniai ir jų tėvai (globėjai/rūpintojai) yra lygiaverčiai mokyklos, klasės bendruomenės nariai: dalyvauja priimant sprendimus dėl ugdymo turinio, mokyklos ir kitų aplinkų panaudojimo mokymuisi, dalyvauja mokyklos savivaldoje.

17. Mokyklos ar klasės aplinka ir išteklių pritaikyti mokinių reikmėms, mokymui(si), ugdymui(si), kūrybinei, meninei ir kt. veikloms, palaikanti mokinio emocinį, socialinį, intelektualinį, dvasinį vystymąsi, skatinančią rodyti iniciatyvą, veikti savarankiškai ir atrasti bendraminčių, ugdyti toleranciją ir bendradarbiavimą; pritaikyta saugi, ugdanti pasitikėjimą savimi bei kitais, jauki, tvarkinga fizinė erdvė, aprūpinta ugdymui(si) reikalingomis priemonėmis ir įranga, informacinėmis komunikacinėmis technologijomis.

18. Ugdymo aplinkos turi sudaryti sąlygas socialiniams įgūdžiams įgyti, stiprinti asmens galias veiksmingiau dalyvauti visuomeniniame gyvenime, skatinti jo savarankiškumą, kas ypač svarbu intelekto sutrikimą turinčių asmenų ugdymo(si) procese. Ugdymui(si) pritaikomos ir naudojamos ne tik mokyklos klasės ir kabinetai, bet ir tam tinkamos viešosios erdvės už mokyklos ribų (gamtoje, vietos bendruomenėje, bibliotekose, darbovietėse, teatruose, muziejuose ir kt.). Mokiniai gali mokytis virtualiose mokymosi ir bendradarbiavimo aplinkose.

19. Mokykla, įgyvendindama socialinių įgūdžių ugdymo programą, bendradarbiauja su kitomis formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigomis, vietos bendruomene ir įstaigomis. Kartu su socialiniais partneriais mokiniams kuria galimybes mokytis ir veikti už mokyklos ribų, susipažinti su darbo ir profesijų pasauliu. Mokiniai įtraukiami į pilietines, socialines, kultūrines veiklas, kurios prisideda prie jų pilietiškumo, verslumo, kūrybiškumo, bendravimo, bendradarbiavimo gebėjimų stiprinimo.

20. Kuriami saugi mokinio emocinį, socialinį, intelektualinį, dvasinį vystymąsi palaikanti ugdymo(si) aplinka, pritaikyta fizinė erdvė, suteikianti galimybes naudoti informacijos ir komunikacijos technologijas, įrankius ir priemones.

21. Kuriami toleranciją ir bendradarbiavimą skatinanti aplinka, kurioje mokinys gali rodyti iniciatyvą, veikti savarankiškai ir atrasti bendraminčių.

22. Kuriami pokyčiams palanki ugdymo(si) aplinka, kurioje mokinys jaučiasi saugus ir pasitikintis savimi bei kitais.

IV. UGDYMO TURINYS

23. Socialinių įgūdžių ugdymo(si) programos turinys formuojamas siekiant užtikrinti ugdymo perimamumą, tęstinumą ir dermę su pagrindinio ugdymo individualizuota programa ir tolesniu asmens gyvenimu.

24. Socialinių įgūdžių ugdymo programos turinį gimnazija, mokytojas periodiškai atnaujina, atsižvelgdamas į kintančius asmens poreikius, pasiekimus, lūkesčius ir didėjančią ugdymo(si) galimybių įvairovę, tarptautines švietimo tendencijas, mokslo ir technologijų inovacijas.

25. Socialinių įgūdžių ugdymo programos turinį struktūriškai sudaro dvi dalys: privalomas ugdymo turinys (bendrasis ugdymas) ir laisvai pa(si)renkamas ugdymo turinys.

26. Ugdymo turinys, išdėstomas veiklomis ir dalykais (jei jie organizuojami su kitų klasių bendraamžiais), pritaikomas, atsižvelgus į asmens galias ir gebėjimus, vadovaujantis bendrojo ugdymo(si) individualizuotomis bendrosiomis programomis, siekiant padėti mokiniui ugdytis gyvenimui būtinas kompetencijas (jų pagrindus).

27. **Mokiniui turinčiam nežymų intelekto sutrikimą** privalomas ugdymo(si) turinys kuriamas siekiant įtvirtinti turimas ir įgyti naujas žinias, supratimą, ir apima dorinį ugdymą, kalbinį, matematinį ir informacinių technologijų, gamtamokslinį, socialinį, meninį ugdymą, technologijas, kūno kultūrą ir žmogaus saugą:

27.1. turinys gali būti išdėstomas ir modeliuojamas įvairiomis formomis:

27.1.1. dalykais, remiantis bendrosiose programose pateiktomis mokomųjų dalykų programomis ir siekiant jose numatytų ugdymo tikslų;

27.1.2. integruotais dalykais rengiant integruotas programas;

27.1.3. atskirais dalykų ar dalykų srities moduliais (pvz.: gamtos, socialinių mokslų, užsienio kalbų, verslumo, informacinių technologijų);

27.1.4. mokymosi projektais ir kitomis formomis, kai padedami mokytojo mokiniai kūrybiškai ieško inovatyvių sprendimų pasirinktai ar mokytojo iškeltai problemai spęsti;

27.2. Formuojant ugdymo(si) turinį prioritetai teikiami aktyviai mokinio praktinei veiklai karjeros ir gyvenimo įgūdžiams (tokiems kaip laiko planavimas, bendravimas, bendradarbiavimas ir komunikacija), taip pat sveikos gyvensenos, žmogaus saugos ir kitiems įgūdžiams ugdyti. Socialinių įgūdžių ugdymo programos turinį sudaro šios ugdymo(si) sritys:

27.2.1. Dorinis ugdymas (etika arba tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos tikyba) padeda mokiniams pasirinkti alternatyvius modulius (etikos ar tikybos): žinios ir gebėjimai: mokosi pažinti save ir kitus, susidurdami su įvairiomis etikos ir tikybos problemomis mokosi jas spręsti, per kultūros sąsajas su etinėmis ir religinėmis normomis bei nuostatomis geba suprasti etikos ir religinius tekstus, pagal galimybes mokosi samprotauti žodžiu ir raštu, reflektuoti ir kritiškai mąstyti, dalyvauti dialoge, mokosi pažinti pagrindinius krikščioniškųjų vertybių ir krikščioniškosios pasaulėžiūros principus; vertybinės nuostatos: ugdomi kaip sąžininga ir atsakinga asmenybė, gebanti gyventi kintančioje įvairialypėje, demokratinėje ir daugiakultūrinėje visuomenėje, įveikti išskylančius sunkumus, suvokti save kaip visateisį bendruomenės narį, pažįstantį žmonių socialinius vaidmenis.

27.2.2. Kalbinio ugdymo sritį sudaro kalbinis ir literatūrinis (kultūrinis) ugdymas: žinios ir gebėjimai: mokosi taisyklingai taikyti įvairias sakinio ir rašytinio teksto suvokimo ir kūrimo, bendravimo raštu ir žodžiu strategijas; atsižvelgdami į tikslą, situaciją, adresatą kuria įvairius tekstus; daro teksto visumą apibendrinančias išvadas; jaučia poreikį nuolat tobulinti savo kalbą, rašyti taisyklinga ir stilinga kalba; plečia literatūrinį ir kultūrinį akiratį, patiria esminių estetinių išgyvenimų skaitydami grožinės literatūros ir įvairaus pobūdžio tekstus, atpažįsta esmines vertybes; vertybinės nuostatos: vertina kalbą ir literatūrą kaip tautos kultūros dalį, per kurią perduodama praeities kartų patirtis, vertybės, tradicijos, padedančios ugdyti žmogaus tautinę savimonę, tapti visaverčiu savosios kultūros dalyviu; skaitymą vertinti kaip savęs, kito, tautos ir pasaulio pažinimo būdą, lavinti meninį skonį; plėsti savo, kaip skaitytojo, estetinę patirtį; nuolat tobulinti sakininės ir rašytinės kalbos gebėjimus, ugdyti gebėjimą gauti, apdoroti ir suteikti įvairaus pobūdžio informaciją.

27.2.3. Matematinio ir informacinių technologijų ugdymo sritį sudaro skaičiai ir skaičiavimai; reiškiniai, lygtys, nelygybės; geometrija; matai ir matavimai; statistika; darbas kompiuteriu: žinios ir gebėjimai: atpažįsta matematinės sąvokas, terminus, simbolius, santrumpas, modelius; atlieka paprasčiausius standartinius skaičiavimus; savarankiškai ar mokytojo padedami mokosi naudotis pagalbinėmis priemonėmis (skaičiuotuvu, matematiniu žinyne, diagramomis, lentelėmis, grafikais, informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (toliau – IKT ir pan.); vertybinės nuostatos: mokosi suprasti, kad geri skaičiavimo įgūdžiai yra būtini sprendžiant įvairias teorines ir praktines gyvenimo problemas; suvokti, kad matematiniai metodai ir modeliai pritaikomi įvairiose gyvenimo srityse; suprasti plokštumos ir erdvės geometrinių figūrų klasifikavimo, jų savybių taikymo svarbą; suprasti statistinės informacijos svarbą gyvenime, mokėti ją analizuoti ir ja naudotis; suvokti plačias informacinių technologijų galimybes šiuolaikiniame pasaulyje ir kiekvieno žmogaus gyvenime, ugdytis vertybes, kurios padėtų saugiai naudotis IKT, savarankiškai gyventi žinių pasaulyje.

27.2.4. Gamtamokslinio ugdymo sritį sudaro integruotas gamtos mokslų dalykas: žinios ir gebėjimai: atpažįsta po keletą svarbiausių gyvosios ir negyvosios gamtos objektų ir (ar) reiškinių, suvokia paprasčiausių gamtos reiškinių aiškinimą remiantis gamtos mokslų dėsniniais, žino pagrindinius gamtos mokslų terminus, įgytas žinias ir gebėjimus geba taikyti paprasčiausiose gyvenimiškose situacijose, geba nuolat sieti žinias su artimiausia namų ir mokyklos aplinka; vertybinės nuostatos: mokosi ugdyti asmeninę atsakomybę už gamtos išsaugojimą, tausoti savo ir kitų žmonių gyvenimą.

27.2.5. Socialinio ugdymo sritį sudaro istorijos, geografijos, pilietinio ugdymo dalykus integruojantis dalykas: žinios ir gebėjimai: įgyja supratimą apie svarbiausius savo gyvenamosios vietovės, Lietuvos, Europos, pasaulio įvykius ir reiškinius; moka naudotis žemėlapiais; pasitelkę paprasčiausius šaltinius renka reikiamą, nesudėtingą informaciją, domisi savo gyvenamosios vietovės, Lietuvos, Europos ir viso pasaulio istorine praeitimi, gamtos ir visuomenės įvairove; vertybinės nuostatos: mokosi atsakingumo, humanizmo, įgyja demokratijos ir kultūros vertybėmis pagrįstą tautinę sąmonę; stengiasi perprasti demokratinės visuomenės gyvenimo principus ir normas; ugdomi savivertę, pasitikėjimą savo jėgomis, gebėjimą aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, bendrauti ir bendradarbiauti, individualiai ar kartu su kitais įgyvendinti visuomeniškai svarbius tikslus.

27.2.6. Meninio ugdymo sritį sudaro dvi programos. Dalis programų tęsia pagrindinės mokyklos kursą (muzika, dailė, šokis, teatras) ir yra orientuotos į mokinių meninės raiškos gebėjimų ugdymą. Kita

dalis programų siejama su kompiuterinėmis technologijomis (filmų kūrimas, fotografija, grafinis dizainas, kompiuterinės muzikos technologijos). Šios programos orientuotos į kūrybos proceso pažinimą, mokinių kūrybinių gebėjimų ugdymą ir tam reikalingų kompiuterinių technologijų įsisavinimą. Mokiniai, kurie pagrindinėje mokykloje mokėsi muzikos, dailės, šokio, teatro pagal socialinių įgūdžių ugdymo programą, gali rinktis bet kurią iš šių aštuonių meninio ugdymo(si) programų, atsižvelgiant į gimnazijos galimybes (programos įgyvendinimui reikalingi specialistai, išteklių aplinka pritaikyta ugdymui: žinios ir gebėjimai priklauso nuo pasirinkto dalyko programos ir yra orientuoti į mokinių meninių interesų ir meninės raiškos realizavimą; vertybinės nuostatos: įgyja poreikį domėtis menu, jo rūšimis, Lietuvos, Europos, pasauliniu paveldu; mokosi stebėti ir vertinti įvairaus meno rūšių kūrinius; mokosi įvairiomis meninėmis raiškos priemonėmis reikšti savo jausmus, mintis ir išgyvenimus, patiria kūrybinius išgyvenimus, kūrybinį džiaugsmą; ugdomi kaip kultūringa, turinti pozityvias meno nuostatas, kūrybinga asmenybė.

27.2.7. Technologijų ugdymo sritį sudaro įvairios technologijų veiklos sritys arba integruotas technologijų dalykas, apimantis taikomąjį meną, amatus, dizainą: žinios, gebėjimai: naudojasi technologijomis kaip vartotojas, sprendžia nesudėtingas technologines problemas, randa reikiamą informaciją turimai idėjai plėtoti, norimų gaminių kūrimui ir gaminimui, saugiai naudoja ir tikslingai pasirenka buitinės aplinkos medžiagas gaminiams, procese taiko IKT; vertybinės nuostatos: įgyja sveikos gyvensenos nuostatas, suvokia ekologiškų technologijų vertę, planuodami, organizuodami ir vertindami nesudėtingus technologinius procesus pradeda teigiamai vertinti technologijų plėtrą.

27.2.8. Kūno kultūros ugdymą sudaro šios veiklos sritys: sveika gyvensena, sporto šakos, fizinis aktyvumas. Specialiosios medicininės fizinio pajėgumo grupės mokiniams pratimai ir fizinis krūvis skiriami pagal gydytojų rekomendacijas. Parengiamosios fizinio pajėgumo grupės mokiniams fiziniai pratimai taikomi atsižvelgiant į sveikatos sutrikimus, atsisakant pratimų, galinčių sukelti ligų paūmėjimą. Fiziškai silpnesniems mokiniams taikomos individualios užduotys siekiant ugdyti ir įtvirtinti stipriąsias savybes, kurios suteiktų galimybę patirti sėkmę, stiprintų motyvaciją ir pasitikėjimą savo jėgomis: žinios ir gebėjimai: mokosi konstruktyviai veikti, stiprindami fizinio aktyvumo ir sveikos gyvensenos įgūdžius; mokosi rūpintis savo ir kitų sveikata, siekdami išvengti sveikatai nepalankių veiksnių; pagal galimybes mokosi suprasti ir įvaldyti sporto šakų techniką ir taktiką, įgyja bendravimo, bendradarbiavimo komandoje ir grupėje įgūdžių; padedami mokytojo ar savarankiškai mokosi pasirinkti sau tinkamą fizinio aktyvumo formą, pajusti judėjimo džiaugsmą; vertybinės nuostatos: mokosi sąmoningai rūpintis savo sveikata, fizine parengtimi, fiziniu pajėgumu, būti fiziškai aktyvūs; tobulindami įvairių sporto šakų ir sportinių žaidimų techniką pagal galimybes plėtoja asmenines fizines galias; pagal galimybes siekia išbandyti judėjimo formų įvairovę, siejamą su sveikatos stiprinimu ir judėjimo džiaugsmu.

27.2.9. Informacinės technologijos. Mokydamiesi šio dalyko mokiniai įgyja informacinės komunikacinės kompetencijos, kuri suprantama kaip kompiuterinio raštingumo, žinių, įgūdžių ir gebėjimų orientuotis informacijos pasaulyje, vertybinių nuostatų visuma. Kasdieninėje veikloje geba saugiai naudotis IKT techninėmis bei programinėmis priemonėmis; teisėtai taiko IKT ieškodami informacijos, ją apdorodami ir skleisdami; geba saugiai komunikuoti naudodamiesi IKT priemonėmis; įgyja patyrimo ir praktinių įgūdžių, reikalingų savarankiškam gyvenimui ir profesinei veiklai; žinios ir gebėjimai: geba konkrečiai taikyti vieną ar kitą kompiuterinę technologiją, įgyja esminių darbo kompiuteriu įgūdžių, bendrųjų ir konkrečiųjų dalykinių gebėjimų, juos siedami su informacinių technologijų galimybėmis ir naudodamiesi jomis. vertybinės nuostatos: atsakingai elgiasi elektroninėje erdvėje.

28. Ugdymo(si) programos uždaviniai mokiniams, turintiems **vidutinį intelekto sutrikimą ar kompleksinę negalią:**

28.1. rodyti poreikį ir gebėjimą klausytis, kalbėti bendraujant kalbinėmis ir nekalbinėmis priemonėmis asmeninio ir viešojo gyvenimo situacijose, mokymosi aplinkoje, stengiantis laikytis vertybinių nuostatų; 28.2. vertinti, stebėti, tyrinėti ir suprasti save, kitus žmones, pažinti sociokultūrinę ir gamtinę aplinką, mokytis joje prasmingai ir atsakingai veikti;

28.3. pritaikyti (pagal savo galias) praktinius gebėjimus (rūpinantis savimi, kitais, aplinka), parodyti kuo didesnę savarankiškumą darbinėje ir laisvalaikio veikloje;

29. Ugdymo(si) programos mokiniams, turintiems vidutinį, žymų intelekto sutrikimą, kompleksinę negalią, privalomo turinio sandara (ugdymo sritys):

29.1. dorinis ugdymas: padeda mokiniams pasirinkti alternatyvius modulius (etikos ar tikybos): saviugda ir savisauga, dialoginis bendravimas, socialiniai santykiai, santykis su pasauliu:

29.1.1 žinios ir gebėjimai – stengiasi pažinti savo individualybę, teigiamas savybes ir trūkumus, vertina savo poelgius, savarankiškai ir saugiai elgiasi; mokosi suvokti kito žmogaus savijautą, siekia dialogo, išklauso kito nuomonės, laikosi bendravimo normų, susitarimų; geba bendradarbiauti ir dalyvauti bendruomenės gyvenime: suvokia save kaip jos narį, žmonių panašumus ir skirtumus, stengiasi pats bei padeda kitiems elgtis atsakingai ir kt.; domisi aplinka, pasauliu, stengiasi jį pažinti (gamtą, kultūrinį paveldą), gerbia kitų kultūrinės vertybes;

29.1.2. vertybinės nuostatos – stengiasi suvokti ir tinkamai reikšti savo emocijas, bendrauti su kitais neįžeidami, neįskaudindami; klausosi kitų ir stengiasi jiems atsakyti, stebi savo aplinką, domisi, kas joje vyksta, nori tiksliai veikti, suvokia priklausymą organizuotai visuomenei ir kt.

29.2. Kalbinis ugdymas:

29.2.1. žinios ir gebėjimai – moka išreikšti savo norus kalbinėmis ir nekalbinėmis priemonėmis; suvokia girdimą kalbą, stengiasi ugdyti sakinę kalbą: geba bendrauti su bendraamžiais ir kitais žmonėmis, lavina rašymo techniką, naudojami IKT; mokosi sąmoningai skaityti, atpažinti elementarius užrašus aplinkoje; kreipdamiesi įvairios pagalbos naudoja kompensavimo strategijas;

29.2.2. vertybinės nuostatos – nori bendrauti su aplinkiniais, išreikšti savo nuomonę; siekti taisyklingai reikšti savo mintis; domisi knygomis ir kitais informacijos šaltiniais; nori išmokti skaityti; sutelkia pastangas sėkmingam rašymui; supranta IKT teikiamas komunikavimo ir kitas galimybes.

29.3. Matematinis ir informacinių technologijų ugdymas:

29.3.1. žinios ir gebėjimai – žino elementarias matematikos sąvokas, atlieka nesudėtingas skaičiavimo užduotis su skaičiavimo priemonėmis; atpažįsta kai kurias geometrines figūras, pastebi skirtumus, moka palyginti; žino pagrindinius ilgio, talpos, masės, laiko matavimus, pažįsta laikrodį (savo dienos tvarką sudaro pagal rodomą laiką, paros metą, įvairius tvarkaraščius, TV ir kt. programas), pažįsta termometrą (rūšį, paskirtį, naudojimosi būdus, skalės parodymus); suvokia pinigų vertę (žino jų reikšmę, geba jais naudotis prekybos centruose, supranta, kas yra grąža ir kt.); geba atlikti praktines užduotis: matuoti, sverti, pilstyti, ir kt.; sprendžia patirtį ir interesus atitinkančias gyvenimo problemas. Geba naudotis kompiuteriu (piešimo programomis, elektroniniu paštu, internetu);

29.3.2. vertybinės nuostatos – stebi aplinkos daiktus ir juos suskaičiuoja, domisi skaičiais, suvokia skaičiavimo prasmę, sieja skaičius ir aritmetinius veiksmus su konkrečiais artimiausios aplinkos objektais bei situacijomis; pasitiki savimi ir stengiasi atlikti matematikos užduotis; priima aplinkos pokyčius, daiktų įvairovę; supranta pinigų reikšmę kasdieniniame gyvenime ir atsakingai juos naudoja savo reikmėms. Domisi kompiuterio teikiamomis galimybėmis ir mokosi jomis naudotis.

29.4. Socialinio ir gamtamokslinio ugdymo:

29.4.1. žinios ir gebėjimai – suvokia artimiausią aplinką, laikydamiesi saugos ir higienos reikalavimų geba pasirūpinti savimi (asmens higiena, apsitarnavimas ir pan.), kitais ir aplinka; suvokia laiko, gamtos ir žmonių gyvenimo kaitą, ryšį tarp žmonių ir gamtos, tarp praeities, dabarties ir ateities; žino, kaip tausoti aplinką, vandens, energetinius ir kt. išteklius. Žino saugaus elgesio taisykles įvairiose kasdienėse situacijose ir jų laikosi, geba kreiptis pagalbos į pareigūnus, kitus asmenis, įvairias pagalbos įstaigas, žino pagalbos telefonų numerius; geba suteikti elementarią pirmąją pagalbą sau ir kitiems. Moka naudotis transporto paslaugomis, saugiai elgiasi gatvėje ir transporto priemonėse;

29.4.2. vertybinės nuostatos – vertina, stebi ir tyrinėja aplinką, gimtąjį kraštą, džiaugiasi bendryste savo šeimoje, bendruomenėje, rūpinasi asmens higiena, sveikata, poilsiu, atpažįsta pavojingą situaciją ir kryptingai veikia; neturi žalingų įpročių.

29.5. Meninio ir technologinio ugdymo (privalomas ir pa(si)renkamas ugdymo turinys):

29.5.1. žinios ir gebėjimai – geba naudotis įvairiomis raiškos priemonėmis, atlikti nesudėtingas kūrybines užduotis; vertina savo ir draugų darbus, stebi, domisi tautodailės ir kt. kūriniais, iliustracijomis ir pan.; klausosi muzikos, aktyviai dalyvauja muzikinėje veikloje, moka elgtis viešuosiuose renginiuose. Geba atlikti kūrybinius darbus iš popieriaus, gamtinių medžiagų, buitinių atliekų; gamina nesudėtingus aksesuarus, interjero detales, žaislus ir kt. iš tekstilės, konstrukcinių bei pan. medžiagų. Gali megzti, nerti, pinti iš vytelių, lipdyti ir kt. Moka saugiai naudotis virtuvės įranga

ir tinkamai ją prižiūrėti. Žino pagrindinius maisto produktus, jų laikymo būdus, elementarias maisto ruošos technologijas, laikydamiesi saugos ir higienos reikalavimų gamina nesudėtingus patiekalus. Geba naudotis valgomaisiais įrankiais, vaišindamiesi ir vaišindami kitus laikosi etiketo taisyklių. Tinkamai pasirenka drabužius ir avalynę, žino įvairius jų priežiūros būdus; geba kirpti, siūti, susiūti, ir kt. Geba prižiūrėti patalpas, saugiai naudojasi cheminėmis priemonėmis, prietaisais ir įrankiais. Saugiai eksploatuoja ir prižiūri buitinę techniką ir namų elektroniką. Žino saugos elgesio taisykles, moka naudotis pagalbos telefonu ir kt.

29.5.2. vertybinės nuostatos – nori išmėginti tradicines dailės raiškos priemones, domisi piešimo procesu, siekia išreikšti savo jausmus ir mintis per kūrybą, pastebi estetinius reiškinius artimiausioje aplinkoje; susipažįsta su tautos paveldu ir jį gerbia; suvokia ir patiria muzikavimo meno teikiamą džiaugsmą, naudojasi galimybe per muzikos klausymą pažinti pasaulį, vertina muziką kaip bendravimo priemonę. Domisi veiklos įvairove, tobulina turimus įgūdžius, nori aktyviai veikti, kurti pasitikint savo gebėjimais, moka džiaugtis savo ir kitų darbo rezultatais, kūryba; rūpinasi savo ir aplinkinių gerove ir saugumu; moka valdyti ir saikingai tenkinti savo poreikius; siekia saugoti sveikatą.

29.6. Kūno kultūra:

29.6.1. žinios ir gebėjimai – žino sveikos gyvensenos reikšmę, geba atlikti koreguojančius ydingą laikyseną fizinius pratimus, laikydamiesi taisyklių žaidžia nesudėtingus judriuosius ir sporto žaidimus;

29.6.2. vertybinės nuostatos – siekia gyventi sveikai, sąmoningai rūpintis savo sveikata, būti fiziškai aktyvūs, patirti judėjimo džiaugsmą.

30. Pa(si)renkamas ugdymo turinys įgyvendinamas per numatytą bendruosiuose ugdymo planuose pamokų skaičių, skirtą asmens specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimui, atsižvelgiant į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, galias, gebėjimus ir tolesnius ketinimus, siekiant padėti mokiniui ugdytis gyvenimui būtinas bendrąsias kompetencijas, gyvenimo įgūdžius ir kompetencijas, reikalingas profesinei veiklai.

31. Laisvai pa(si)renkamą ugdymo turinį sudaro praktiniai įvairių dalykų moduliai, profesijos pradmenų programos, kurias parengia mokykla atsižvelgdama į mokinių galimybes, poreikius bei mokyklos turimus išteklius.

32. Profesinių įgūdžių ugdymas. Mokiniui, turinčiam nežymų intelekto sutrikimą, rengiamos profesijos pradmenų programos, moduliai, leidžiantys išbandyti save įvairiose srityse, susipažinti su profesijų ir darbo pasauliu.

33. Pa(si)renkamas ugdymo turinys glaudžiai siejamas su ikiprofesiniu ugdymu, kurio struktūrą sudaro: savęs pažinimas, profesinis informavimas, profesinis veiklinimas (profesinių interesų, kryptingumo formavimas), profesinis konsultavimas.

34. Profesiniam ugdymui (orientavimui) taikomi pagrindiniai metodai: karjeros gebėjimų ugdymas klasėse; individualus darbas grupėje ir individualios ar grupinės konsultacijos; išvykos į įmones ir profesines mokyklas, susitikimai su profesijų atstovais ir buvusiais profesinių mokyklų moksleiviais; darbinė praktika, savanoriškas darbas ir kt.

35. Be pasirenkamų profesijos pradmenų programų mokykla rengia ir siūlo modulius, veiklas skirtas socialinių kompetencijų (savęs pažinimo, bendravimo, bendradarbiavimo, problemų sprendimo bei gyvenimo sunkumų įveikimo) ugdymui.

36. Mokiniui, turinčiam vidutinį ar žymų intelekto sutrikimą, kompleksinę negalią siūlomos veiklos, kurios sudarytų prielaidas ateityje, pagal mokinio galimybes, dalyvauti darbinio užimtumo veiklose, integruotis į bendruomeninį gyvenimą.

V. SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ PROGRAMOS RENGIMO IR ĮGYVENDINIMO PRINCIPAI

37. Rengiant ir vykdant socialinių įgūdžių programą užtikrinamas:

37.1. kokybiškas kiekvieno mokinio ugdymas(is). Pripažįstama ir gerbiama mokinių poreikių, patirčių, gebėjimų įvairovė. Kiekvienas mokins skatinamas ir palaikomas siekiant jo lūkesčius ir galias atitinkančių aukščiausių ugdymo(si) tikslų ir rezultatų;

37.2. tęstinumas. Atsižvelgiant į mokinio turimas žinias ir įgytas kompetencijas numatoma ateities perspektyva, siekiama suteikti žinias ir gebėjimus, ugdyti kompetencijas, kurios leistų mokiniui būti kuo mažiau priklausomam nuo aplinkinių ir padėtų lengviau integruotis į darbinę, profesinę veiklą;

37.3. pritaikomumas. Visos ugdymo procese suteikiamos žinios ir įgūdžiai tiesiogiai siejami su mokinio praktine veikla. Siekiama, kad mokinys aktyviai dalyvautų ugdymo(si) procese, įgytų reikiamų žinių, įgūdžių per patirtis, praktinę veiklą. Sudaromos galimybės tyrinėti, spręsti problemas, praktiškai veikti pritaikant skirtingų sričių žinias ir gebėjimus. Mokiniai įtraukiami į realių problemų sprendimą;

37.4. lankstumas. Pripažįstami mokinių individualūs mokymosi pasirinkimai ir jų mokymąsi veikianti visuomenės sociokultūrinė ir ekonominė kaita. Programa yra lengvai pritaikoma mokinių įvairovei, skirtingiems poreikiams, patirtims, lanksti, lengvai keičiama atsižvelgiant į greitai kintančias ugdymo(si) aplinkybes;

37.5. kūrybiškumas ir inovatyvumas. Skatinamas mokinių atvirumas inovacijoms ir kūrybiškumas, sudarant sąlygas priimti, įgyvendinti ir kurti naujas idėjas mokantis, dalyvaujant mokyklos ir bendruomenės gyvenime;

37.6. mokinių gerovė ir saugumas. Siekiama mokyklos ir vietos bendruomenės bendrystės. Mokinių patirtys, kuriamos ir įgyjamos saugioje fizinės, protinės, emocinės ir socialinės gerovės aplinkoje, padeda ugdymo(si) procesui arba prisideda prie jų atsparumo neigiamai įtakai stiprinimo.

VI. MOKYMOSI PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS

38. Mokinių mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimas yra socialinių įgūdžių ugdymo(si) proceso dalis ir turi derėti su mokiniui keliamais ugdymo tikslais ir ugdymo proceso organizavimu, padėti veiksmingai organizuoti ugdymą ir švietimo pagalbą. Pasiekimai vertinami dviem aspektais:

- asmens pažanga savarankiškam gyvenimui;
- įgytos socialinės-emocinės kompetencijos.

39. Ugdymo(si) procese ypač svarbus mokytojo ir mokinio tarpusavio ryšiais grįstas, mokymąsi palaikantis formuojamasis vertinimas. Mokytojas stebi mokinių mokymąsi: sąveiką su mokymosi aplinka, įsitraukimą, pastangas, mokymosi būdus, sėkmes bei sunkumus ir padeda suprasti, kokiomis turimomis kompetencijomis gali pasinaudoti mokantis, kas jau išmokta, ko dar reikia mokytis, kaip įveikti sunkumus ir pasirinkti veiksmingus mokymosi būdus.

40. Vertinant mokinių pasiekimus ir pažangą remiamasi konkrečiam mokiniui pritaikytoje socialinių įgūdžių ugdymo programoje numatytais pasiekimais.

41. Vertinant svarbu: palaikyti ir stiprinti mokinių pasitikėjimą savimi, mokymosi motyvaciją, gerinti mokymosi proceso kokybę laiku teikiant mokiniams grįžtamąjį ryšį; nustatyti mokinių pasiekimų lygį ir pažangą, išsiaiškinti kiekvieno stipriąsias puses, ugdymo(si) poreikius ir kartu su mokiniu bei jo tėvais (globėjais/rūpintojais) priimti sprendimus dėl tolesnio mokymosi žingsnių, būtinos pagalbos;

42. Pasiekimai, kompetencijos vertinamos ir įsivertinamos vadovaujantis mokinių ir mokytojo tarpusavio ryšiais, dialogais, diskusijomis, renkant ir kaupiant kokybinius kompetencijų įrodymus (mokinių darbai, įvertinimai, įsivertinimai, komentarai, refleksijos) neformalizuotam vertinimui naudojamuose vertinimo aplankuose (portfolio).

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

43. Socialinių įgūdžių ugdymo programos valstybinis kodas – 307001004 kodas pagal ISCED – 31101.

44. Pasibaigus socialinių įgūdžių programos vykdymo laikotarpiui (1, 2 ar 3 metų), Mokinys pagal galias ir gebėjimus įgyja kalbines, kultūrinės, socialines, bendrąsias kompetencijas ir profesinių kompetencijų pradmenis.